

Francka Zupančič:

V deveto deželo!

Nad samotno gorsko dolinico so obdajali iglasti gozdovi edino človeško bivališče, mlin ob potoku. Nad gozdovi je plul mesec. V množini je sipal luč na praznično-tiho pokrajino; celo vedno žuboreči potoček je bil presenečen od svetlosti noči in je le še tiše žuborel pod ledom.

V šipah malih oken ni bilo videti nikake luči. Ljudje so vsi odšli k polnočnici. Le desetletni mlinarjev Francek je ostal doma. Vsem se je zdelo čudno, da se je kar vdal uprav ta večer brez besede očetovi volji. Saj drugače so mu ob takih prilikah vedno polzele po licu solze. A nihče ni danes več razmišljal o tem.

Francek je dobro vedel, zakaj se je danes tako lahko vdal. Načrt, ki ga je tiho nosil v sebi že izza lanskega leta, je menil, da ga izvede nocoj. Njegov prijatelj, mesec, sveti tako jasno in mu bo gotovo v pomoč. Culica je že tudi par dni pripravljena: prekoračiti mora le še dolinico, preden se vrnejo domači iz cerkve. A tudi to se bo izvedlo. Vsako drevo, vsak grm in vsak kamen ob poti mu je znan, a o njegovem sklepu ne ve nihče ničesar.

Še enkrat odpre Francek knjigo. Trepetajo mu prstki, ko oči zagledajo napis: »V deveti deželi«. Koliko je že poti? 12 dni in 12 noči! Zopet spravi Francek knjižico, vzame culico z dvanajstimi koščki ovse-nega kruha, dvanajstimi jabolki — za vsak dan enega — pa odpre okno in skokoma je bil zunaj...

Srce mu zatrepeče veselja. Muke bo zdaj vendar konec! Vse bo-lesti, ki jih je moral prenašati, odkar mu je umrla mamica, se ne povrnejo več. Nihče ga ne bo več zmerjal za sanjača; nihče ga ne bo več tepel, če bo bral knjige, ki jih dobiva v šoli — jih je bral ter pozabljal na delo. Vse je sedaj minulo: v dvanajstih dneh bo Francek grof ali pa kar vojvoda kje v deveti deželi! Pa pustil si bo, da mu bodo drugi brali povesti, kolikor jih bo hotel. O, da bi bil že skoro tamkaj!

Takih misli gre svojo pot skoro uro daleč. Tedaj začuje glasove. Lučca zatrepeče skozi smrečje. Bliskoma se stisne Francek za skalo nad potjo. Pridejo ljudje mimo. »Naš Francek gotovo že spi!« se oglasi starejši brat. — »O, gotovo!« pravi drugi, pa gredo naglo mimo. Zdaj torej ni za Francka nobene nevarnosti več. Gre vendar urno, teče gozdno pot nizdol. Do jutranjega svita mora biti že daleč, daleč kje, kjer ga nihče ne more doiti. Kajti, da ga bodo naslednje jutro povsod iskali, to je gotovo. Da bi le vedel, v kolikem času prehodi človek eno miljo? Dolga pot je to, toliko vé.

Ko udari ura v vaškem zvoniku dve, jo zavije Francek ravno mimo cerkve, spet mu vztrepeta srce. Zdaj pride v nov svet! Tujina s svojimi čudesi, čarobno kraljestvo, po katerem je toli hrepenel; svet, kjer živi repoštev, vile, kraljične, pritlikavci, velikani. Vstopil bo zdajzdaj v ta njih svet in vse bo videl, morda doživel velike čudezne doživljaje in potem bo došel slaven v deveto deželo.

Take misli ga navdajajo, napolnjujejo njegovo dušo in njegovo srce. Niti ne opazi ne, kako mineva noč, pa zazori žalosten, otožen božični dan. Gosto padajo snežinke in krijejo zemljo s snežno odejo. Šele, ko se jame nagibati dan v noč, jamejo od utrujenosti Francku zastajati koraki, in kmalu ga prevzame docela onemoglost. Le želja po daljini, po skrivnostnih doživljajih, še vedno osvežava njegovega duha, pa daje tudi telesu nenevadnih moči, da naposled le dospe v naslednjo vas. Tam se splazi v hlev, se zarije v seno in brž zaspi...

*
*
*

Francek ne vé, kako dolgo že potuje. Vé le, da čudes, ki jih je pričakoval, še ni našel — in pa, da je prejšnji dan zaužil že tudi zadnji košček kruha. Obleka mu visi precej raztrgana s pleč. Nogi sta mu ozebli, zatekli, črevlji so tudi že raztrgani.

A vkljub temu Francek še vendar ne izgubi poguma. Deveto deželo je seveda pričakoval precej bliže. A pot ga le vodi dalje in dalje: mimo gričev in gorâ, dalje in dalje. Zopet ga dohiteva noč, pa bo moral spet iskati prenočišča. In iznova spet sneži. Dospe kmalu do samotne, lične hišice. Okna so razsvetljena, in Francek začuje iz hišice ubrano petje. Zdaj pa je — že blizu devete dežele! Skoro v snu odhiti dalje v sneženo mrzlo zimsko noč.

*
*
*

Krasno jutro se je nasmejalo po viharni noči. Nebo je bilo jasno ko kristal, in na njem je plulo solnce kakor dragulj.

Brezdvomno je došel Francek že v deveto deželo. Prešel je že dolge kraje, hodil mimo nešteto hiš, a še vedno ni bilo poti konca. Vedno lepša in krasnejša poslopja je zrl, poslopja, ki so presegale vse Franckove predstave. O, zdaj je pa že gotovo prav blizu cilja!

Čeravno že pozno v jutru, po šesti uri, ko so bili doma že vsi pri delu, vendar ne vidi Francek še nikogar na cesti. Ah, v deveti deželi, tu spé do devetih in pa sanjajo ali pa beró v postelji!

Med neprestanim občudovanjem pride naposled do prostora, kjer ugleda doslej ne še viden kras. A ne bogastvo, ne čarobnost kraja ni vzbujala v Francku pozornosti, temveč čudo vseh čudes, zaklad brez primere, krona zemske in nebesne krasote, ki očara v dečku vse čute — to je cerkev, ki je velika, da sega skoro do neba. Iz nje pa čuje glas orgel in spev kakor spev angelcev.

V najtémnejši kotichek cerkve sedè Francek in poslušà. Lakota, mraz, pomanjkanje — vse pozabi v sladkem snu. O, to je dežela! Zlati oblaki, toplo ozračje, pomlad, radost, prostost brez kraja! Zdi se mu, da stopa njegova duša iz temne ječe na solnčno luč; da postaja velika, krasna, mogočna, ter da jo dviga slavospev angelski k božjemu prestolu v večno radost, v večno srečo, v večno hvalo!

* * *

Po končani službi božji stopi raz kor sivolas organist, krene tudi v tisti samotni kotichek, da se še priporoči nemoten svetim trem Kraljem za bližnji praznik. Prestrašen odstopi par korakov nazaj. V koticčku, kamor nikoli nihče ni zašel, ugleda dečka, ki se ne gane. »Vzdrami se, fantič, služba božja je končana!« ga strese organist. A ni bilo nič odgovora. — »Slišiš?« — Ni bilo nič odgovora.

Toliko dni mraza, stradanja in težke hoje je bila zanj pot v deveto deželo — — —

Prof. Fr. Pengov :

Obrtniki v naravi.

(Konec.)

Prelep majnikov dan je. Zelen je travnik in gozd in v njem čudovita pestrost barv na pisanih cveticah — kakšna krasota! Pa vse te lepотиje bi ne bile, ko bi se nemoteno razvila vsa jajčeca metuljev, večč, kobilic, hroščev in bi zagospodarile brezštevilne njih ličinke in gosenice.

Kako velikanska je rodovitnost večine žuželk, si moreš komaj predstavljati, ljubi moj. Borova grizlica (podobna naši muhi) zleže na leto kakih 120 jajčec; če bi živeli potomci ene same take množice deset let brez sovražnikov, ki jih pokončajo, bi oglodale lahko vse borovje dveh ali treh Jugoslavij do gola v enem samem letu.

Veliki prirodoslovec Linné je dokazal, da zamore malo število zapljunkarice ali mesarske muhe požreti konja v krajšem času nego lev. Par takih muh zaplodi lahko tekom enega poletja zarod, ki šteje 500 milijonov.

Če bi se izlegla vsa žuželčja jajčeca, bi požrle iz njih izrasle živalce vse sadove zemlje, oglodale vso zelenjad do korenin, oropale listja vse drevje — krvavi bič bi vihtela strahotna lakota nad narodi, in šele potem, ko bi zemlja skoro ne mogla več sprejeti brezštevilnih mrličev iz dežele in iz mest, bi poginile kobilice in gosenice, ko bi bilo že vse opustošeno.

Grozna kuža bi brusila svojo koso ob prestolih kraljev in ob lesenih ležiščih beračev: le Bog sam ve, če ne bi vseh narodov zemlje položila v orjaških gubah svoje mrtvaške srajce k večnemu počitku?